

3. Господарський кодекс України //Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19–20, №21–22.
4. Ігонін В.Г. Проблемні питання реорганізації колективних підприємств [Електронний ресурс] / В.Г.Ігонін //Наукові записки. Т.64. Юридичні науки. – 2007. – Режим доступу: www.library.ukma.kiev.ua/elib/NZ/NZV64_2007.../12_igonm_vg.pdf.
5. Красицька Л.В. Колективна власність: проблеми цивільно–правового та господарсько–правового регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr-pravo.at.ua/index/0-297>.
6. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т.2 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568с
7. Осичнюк Е.В. Собственность: прошлое, настоящее, будущее //Актуальні проблеми економіки. –2010. –№1(103). –С 27–45.
8. Цивільне право України. 4.1. Підручник / За ред.проф. Ч.Н.Азімова, доцентів С.Н. Приступи, В.М.Ігнатенка. – Харків: Право, 2000. – 353 с.
9. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=4&nreg=435-15>.

***Annotation.** At the article produces grading financial results of business structure different legal form, to determine coordination's form and law of property in the business, analyzes the legal issues and conflicts conceding the regulation of property relations.*

***Key words:** government property, private property, collection property, put tern of ownership, legal form, law of property, joint owner's hip.*

УДК 368

Мамонова Г.В., к.ф.-м.н., доцент
Національного університету ДПС України, м. Ірпінь

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ

В статті досліджено сутність фінансових ресурсів страховика, зокрема уточнено економічну сутність страхових резервів та запропоновано їх авторське визначення.

***Ключові слова:** страхові резерви, страховий фонд, страхові ресурси.*

Актуальність роботи. Ринкові трансформації економіки України, яка зазнала впливу світової фінансово-економічної кризи, значно підвищують роль страхування. Велике значення для ефективної діяльності страхового ринку відіграють страхові резерви та управління ними. Сучасна ситуація на вітчизняному страховому ринку показала недосконалість процесів формування, використання та розміщення страхових резервів. Отже, вивчення теоретичних та прикладних проблем управління страховими резервами є особливо актуальним на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Належне місце в дослідженні економічної сутності та функцій страхових резервів займають наукові праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: І.Балабанов, Л.Горбач. Б.Сербиновський, С.Осадець, К.Шелехов, В.Шахов, Т.Федорова та інші. Але, на нашу думку, вивченню економічної сутності страхових резервів приділено недостатньо уваги, так як на сьогодні не існує єдиної думки щодо трактування понять «страхові резерви»

та «страхові фонди». Отже, тема даної статті є актуальною.

Метою даної роботи є поглиблене вивчення та уточнення економічної сутності страхових резервів.

Основна частина. Відомо, що найбільшу питому вагу у фінансових ресурсах страховика займають страхові резерви, які формуються за рахунок страхових премій і є матеріальною основою для виконання зобов'язань перед страхувальниками. Критичний огляд наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців показав, що особливої уваги потребує дослідження економічної сутності страхових резервів, вивчення і обґрунтування логічного взаємозв'язку між основними домінантами, що визначають фінансові ресурси страховика.

У вітчизняному законодавстві основним документом, який визначає сутність страхових резервів, є Закон України «Про страхування» [1], в якому визначено, що страхові резерви не є власністю страховика. Відповідно до Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [2] страхові резерви – величина, яка визначає грошову оцінку зобов'язань страховика за договорами страхування (перестраховання), розрахована відповідно до вимог законодавства з метою забезпечення майбутніх страхових виплат залежно від видів страхування (перестраховання).

Російський учений Т. Федорова [3, с. 329] визначає, що головною та визначальною особливістю організації страхового бізнесу є наявність специфічних фінансових резервів, які мають строго цільове призначення. При цьому автор вважає, що «розуміння страхових резервів як сукупності фондів грошових коштів, які мають цільовий характер, за допомогою яких забезпечується розкладка збитку серед учасників страхування, не дає повного уявлення про зміст та значення страхових резервів, не розкриває повністю їх фінансовий механізм. Адже діяльність страхових організацій не обмежується виключно забезпеченням страхового захисту, страховики активно приймають участь в інвестиційній діяльності, використовуючи тимчасово вільні кошти». Ми підтримуємо позицію щодо цільового призначення страхових резервів та їх інвестиційного призначення, але не поділяємо ототожднення страхових резервів із страховим фондом.

Автори Б. Сербиновський та В. Гаркуша [4, с. 309] вважають, що «страхові резерви відображають розмір невиконаних на даний момент часу зобов'язань страховика за укладеними ним з страхувальниками договорами страхування». Отже, страхові резерви відображають суму «відкладених» страхових виплат, при чому на конкретну дату. «Вони призначені для того, щоб страховик зміг відповідати за своїми зобов'язаннями, котрі він несе у відповідності з укладеними ним зі страхувальниками договорами страхування».

Такої ж думки дотримується у своїй науковій праці В. Шахов [5, с. 224], який зазначає, що «страхові резерви – це категорія, що відображає суму фінансових ресурсів не виконаних на даний момент зобов'язань страховика із страхових виплат». Дана позиція характеризує страхові резерви з погляду бухгалтерського обліку страховиків.

Схожої думки дотримується Л. Горбач та О.Каун [6, с. 458], вказуючи, що «з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування страховиками створюються страхові резерви залежно від видів страхування (перестраховання)». Під страховими резервами автор розуміє виплати, що відкладені до запитання, тобто такі, що не мають конкретного строку виконання. Отже, визначаючи сутність страхових резервів, учений одночасно їх вважає зобов'язаннями

страховика, які потребують формування певного капіталу.

У науковій праці під керівництвом С. Осадця [7, с. 523] страхові резерви визначені як система фондів страховика, які створені в залежності від видів страхування з метою гарантії майбутніх страхових виплат. Автори зазначають, що «оскільки моменти надходження страхових премій і виплати страхового відшкодування, як правило, не збігаються, і це дає змогу страховикові акумулювати значні кошти у вигляді страхових резервів. Розмір цих резервів на будь-який момент має бути постійно достатнім для виконання страховиком умов договору страхування».

Грунтовне визначення сутності та призначення страхових резервів визначають К. Шелехов та В. Бігдаш [8, с. 164], які визначають, що формування страхових резервів, адекватних до взятих страховиком на себе зобов'язань перед страхувальником є основою його фінансової стійкості та забезпечення платоспроможності. І. Балабанов та А. Балабанов [9, с. 92] визначають страхові резерви як активи «у покриття або забезпечення запасів», тобто ототожнюють такі поняття, як «страховий фонд», «активи страховика», «страхові резерви», з чим ми не погоджуємося.

Таким чином, розкриття економічного змісту страхових резервів на основі критичного аналізу поглядів вітчизняних і зарубіжних науковців дозволило нам уточнити та запропонувати їх авторське визначення, а саме: *страхові резерви – це зарезервована частина страхових премій, що надійшла за договорами страхування, яка утворюється залежно від видів страхування з метою гарантії майбутніх виплат страхових сум та відшкодувань*. Отже, ми дійшли висновку, що поняття «страховий резерв» є вужчим за поняттям «страховий фонд», за рахунок формування страхових резервів створюються страхові фонди страховика.

Висновки. Вивчення різноманітних підходів до трактування понять «страхові фонди» та «страхові резерви» дозволило нам зробити висновок, що ці поняття не є тотожними. «Страхові фонди» є ширшим поняттям, сутність якого охоплює сукупність грошових відносин, що пов'язані із створенням статутного та додаткового капіталу страховика. «Страхові резерви» є лише частиною страхового фонду; вони відображають величину зобов'язань страховика перед страхувальниками на звітну дату.

Список використаних джерел

1. Про страхування: Закон України (від 07.03.1996 №85/96 – ВР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85%2F96-%E2%F0>
2. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя (від 08.10.2009 №741) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/zl099-09>
3. Федорова Т.А. Основы страховой деятельности [Текст]: [учебник] / Т. Федорова. – М.: Издательство БЕК, 1999. – 776 с.
4. Сербиновский Б.Ю. Страховое дело [Текст]: [учеб, пособ.] / Б. Сербиновский, В. ГАРЬКУ– ша. – Ростов н/Д: «Феникс», 2000. – 384 с.
5. Шахов В.В. Страхование [Текст]: [учеб, для вузов] / Шахов В.В. – М.: Страховой полис: ЮНИТИ, 1997.–311с.
6. Горбач Л.М. Страхування [Текст]: [навч. посіб.] / Горбач Л.М., Каун О.Б. – К.: Кондор, 2011.–520 с.
7. Осадець С.С. Страхування [Текст]: [підручник] / Осадець С.С. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
8. Шелехов К.В. Страхування [Текст]: [навч. посібник] / Шелехов К.В., Бігдаш В.Д. – К.:

МАУП, 2007.–424 с.

9. Балабанов И.Т. Страхование [Текст]: [учебник] / Балабанов И.Т., Балабанов А.И. – СПб: Питер, 2002. – 256 с.

Annotation. *In the article investigational essence of financial resources of insurer, economic essence of insurance backlogs is in particular specified and they are offered author determination.*

Key words: *insurance resources, insurance backlogs, insurance fund.*

УДК 368

Мельник Т.Г., к.е.н., доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВОЇ ОСОБИ (ГОЛОВНОГО БУХГАЛТЕРА)

У статті розглядаються види відповідальності передбачені чинним законодавством, що можуть застосовуватися до головного бухгалтера (посадової особи) підприємства.

Ключові слова: *головний бухгалтер, посадова особа, юридична відповідальність, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність, дисциплінарна відповідальність.*

Постановка проблеми. Сьогодні виникають численні проблеми у зв'язку із притягненням до відповідальності бухгалтерів за ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Найчастіше стосовно працівників бухгалтерії розглядаються кримінальні справи за такими статтями Кримінального кодексу: «Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів»; «Зловживання владою або службовим становищем»; «Службова недбалість». Також дуже часто головних бухгалтерів притягають до адміністративної відповідальності. Тому дослідження цих проблем є актуальними і вони потребують подальшого їх вивчення. Крім того, головний бухгалтер є посадовою особою на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сторінках фахових видань таких як: Все про бухгалтерський облік, Бухгалтерський облік і аудит, Кадровик, Вісник податкової служби, постійно ведуться роз'яснення щодо посадових осіб підприємств та відповідно їх відповідальності. Ці питання також висвітлюються в Інтернет виданнях.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є вивчення та узагальнення видів відповідальності головного бухгалтера як посадової особи підприємства.

Виклад основного матеріалу. Посадова особа – це керівники і заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій, а посада – первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, підприємства, установи чи організації з відповідними службовими повноваженнями та обов'язками. Посада обумовлює коло функціональної діяльності та службовий статус [8].